

MUSIQA FANINI ADABIYOT, TARIX VA SAN'AT FANLARI BILAN INTEGRATSIYALASHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Toshmatov G'ulomjon Olimjonovich
NamDPI ART pedagogika kafedrsi v.b dotsenti
Nematjonova Laylo Donyor qizi
NamDPI Musiqa ta'limi yo'nalishi 3-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola musiqa fanini adabiyot, tarix va san'at fanlari bilan integratsiyalashning pedagogik imkoniyatlarini o'rganadi. Musiqa ta'limida interdisiplinar yondashuvning ahamiyati va afzalliklari ko'rsatilib, bu jarayonda o'qituvchilar va talabalar uchun yangi imkoniyatlar yaratish muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: musiqa, adabiyot, tarix, san'at, pedagogika.

Musiqa va uning ta'limdagi o'рни. Musiqa ta'lim jarayonida muhim o'rin egallaydi. U nafaqat san'at sifatida, balki o'quvchilarning intellektual, emotsional va ijtimoiy rivojlanishida ham katta ahamiyatga ega. Musiqa ta'limi o'quvchilarga yaratuvchanlikni rivojlantirish, estetik sezgirlikni oshirish va ko'plab ijtimoiy ko'nikmalarni egallashda yordam beradi. Musiqa orqali o'quvchilar o'z hissiyotlarini ifoda etish, boshqalar bilan hamkorlik qilish va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Bu jarayon, shuningdek, o'quvchilarning o'z-o'zini anglash va o'zini ifoda etish qobiliyatini kuchaytiradi.

Musiqa ta'limi orqali o'quvchilar turli madaniyatlar va tarixiy davrlar haqida ma'lumot olishadi. Musiqaning xilma-xilligi va uning tarixi, o'quvchilarga jahon madaniyatini tushunish imkoniyatini beradi. Bunday bilimlar, o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytiradi va ularni ko'proq ochiq fikrli insonlar sifatida tarbiyalaydi. Musiqa ta'limi o'quvchilarga nafaqat nazariy bilimlar, balki amaliy ko'nikmalarni ham beradi, bu esa ularning ijodiy qobiliyatlarini oshiradi va kelajakda professional sohalarda muvaffaqiyatli bo'lishlariga yordam beradi. Musiqa darslari orqali o'quvchilar o'zlarining diqqatini jamlash, muddatga rioya qilish va o'z vaqtini boshqarish kabi muhim hayotiy ko'nikmalarni o'rganadilar. Musiqa asboblari chalish yoki qo'shiq aytish jarayonida o'quvchilar o'zlarining muvofiqlik va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Bu, o'z navbatida, o'quvchilarning ijtimoiy aloqalarini mustahkamlashga yordam beradi, chunki musiqada ko'pincha birgalikda ishlash va hamkorlik qilish talab etiladi.

Musiqa ta'limining yana bir muhim jihati shundaki, u o'quvchilarning hissiy rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Musiqa orqali o'quvchilar turli hissiyotlarni boshdan kechirishadi, bu esa ularning emotsional intellektini oshiradi. Musiqa tinglash yoki ijro etish jarayonida o'quvchilar o'z hissiyotlarini anglash va

boshqarish ko'nikmalarini o'rgandilar. Bu ko'nikmalar, o'z navbatida, ularning shaxsiy va professional hayotida muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

Ta'lim tizimida musiqa o'rni faqatgina badiiy ko'nikmalarni rivojlantirish bilan cheklanmaydi. Musiqa darslari, shuningdek, o'quvchilarning boshqa fanlarga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Musiqa va matematika, musiqa va til o'rganish kabi sohalar o'rtasidagi bog'liqlik, o'quvchilarga bir nechta fanlarni birlashtirgan holda o'rganish imkoniyatini beradi. Bu esa, o'z navbatida, o'quvchilarning umumiy bilim doirasini kengaytiradi va ularning akademik muvaffaqiyatlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, musiqa ta'limi o'quvchilarga o'z madaniyatini va an'alarini tushunish va hurmat qilish imkoniyatini beradi. Mahalliy musiqiy an'analarni o'rganish, o'quvchilarga o'z milliy kimligini saqlashda yordam beradi va ularni o'z madaniyatlarini rivojlantirishga undaydi. Bu jarayon, o'quvchilarning madaniy merosini qadrlashlariga va boshqa madaniyatlar bilan aloqalarini yanada chuqurlashtirishlariga olib keladi.

Adabiyot va musiqa: O'zaro aloqalar Adabiyot va musiqa o'rtasidagi aloqalar asrlar davomida insoniyat madaniyatining ajralmas qismi bo'lib kelgan. Ushbu ikki soha bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lib, ularning o'zaro ta'siri ko'plab san'at asarlarini yaratishda namoyon bo'ladi. Adabiyot, asosan, til va ifoda orqali fikrlarni, hissiyotlarni va g'oyalarni bayon etish vositasi sifatida xizmat qilsa, musiqa esa tovush va ritm orqali inson ruhiyatiga ta'sir ko'rsatadi. Shunday qilib, adabiyot va musiqa o'rtasidagi bog'lanish, o'zaro tushunishni kuchaytirish va ijodiy fikrlash jarayonlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

Pedagogik integratsiya nuqtai nazaridan, adabiyot va musiqa o'quv jarayonida bir-birini to'ldiruvchi elementlar sifatida ko'rilishi kerak. O'quvchilarga adabiyot darslarida musiqa asarlarini tahlil qilish, shuningdek, musiqiy asarlarning mazmunini adabiy kontekstda muhokama qilish imkoniyatini berish, ularning ijodiy fikrlash qobiliyatlarini oshirishga yordam beradi. Masalan, shoirlarning she'rlarida musiqiy ritm va ohangning mavjudligi, ularni musiqa bilan bog'lash imkonini beradi. Bu esa o'quvchilarga adabiyotning chuqur qatlamlarini anglashda yordam beradi va ularning badiiy idrokini kengaytiradi.

O'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishda adabiyot va musiqaning birgalikda ishlatilishi muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar musiqiy asarlarni tinglash jarayonida, ularning hissiy ta'sirini sezish orqali yangi g'oyalar va ijodiy tasavvurlar paydo bo'lishiga yordam beradi. Masalan, musiqiy kompozitsiyalarni ijro etish yoki ularning asosida yangi she'rlar yozish, o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, adabiyot va musiqa orqali o'quvchilar o'z his-tuyg'ularini yanada chuqurroq anglash va ifodalash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Shuningdek, adabiyot va musiqa o'rtasidagi integratsiya o'quvchilarga madaniy qadriyatlarni o'rganish va ularga hurmat bilan munosabatda bo'lishga yordam beradi. Har bir xalqning adabiy merosi va musiqiy an'analari, o'z navbatida, o'quvchilarga o'z madaniyatlarini anglashda va boshqa madaniyatlar bilan tanishishda muhim rol o'ynaydi. Bu jarayon, o'z navbatida, o'quvchilarning madaniy identifikatsiyasini mustahkamlashga yordam beradi va ularning global dunyoda o'z o'rnini topishiga ko'maklashadi.

Natijada, adabiyot va musiqa o'rtasidagi o'zaro aloqalar o'quv jarayonining sifatini oshirishga yordam beradi. Ularning pedagogik integratsiyasi o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish, madaniy qadriyatlarni o'rganish va shaxsiy rivojlanishga xizmat qiladi. Ushbu ikki soha o'rtasidagi bog'lanish, nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga ham xizmat qiladi.

Tarix fanining musiqa ta'limidagi roli. Tarix fanining musiqa ta'limidagi roli, asosan, ikki yo'nalishda namoyon bo'ladi: tarixiy kontekstda musiqa asarlarini o'rganish va o'quvchilarga tarixiy bilimlarni berish. Tarix fanining musiqa ta'limiga integratsiyasi, o'quvchilarga musiqa asarlarini nafaqat san'at asari sifatida, balki ularning tarixiy, madaniy va ijtimoiy kontekstlarida ham tushunishga yordam beradi. Bu jarayon, o'z navbatida, musiqa ta'limining qimmatini oshirib, o'quvchilarning umumiy dunyoqarashini kengaytiradi.

Musiqa va tarix o'rtasidagi bog'lanish, o'quvchilarga turli davrlarning madaniyati, urushlari, inqiloblari va ijtimoiy o'zgarishlari haqida chuqurroq tushuncha berish imkonini yaratadi. Masalan, Barokko davrida yaratilgan musiqa asarlarini o'rganish, o'quvchilarga o'sha davrning siyosiy va ijtimoiy sharoitlarini, shuningdek, san'atning bu davrdagi o'zni va ahamiyatini tushunishga yordam beradi. Bunday yondashuv, tarixiy jarayonlarni musiqa konteksti orqali o'rganish, o'quvchilarni o'z tarixiy merosini anglashga, shuningdek, zamonaviy musiqiy ijodkorlikka ta'sir ko'rsatgan tarixiy voqealarni tahlil qilishga undaydi.

Umuman olganda, tarix fanining musiqa ta'limidagi roli, o'quvchilarga tarixiy kontekstda musiqa asarlarini o'rganish va tarixiy bilimlarni berish orqali, ularning badiiy va tarixiy tafakkurlarini kengaytiradi. Bu integratsiya, o'quvchilarning musiqiy va tarixiy bilimlarini birlashtirib, ularni yanada kengroq va chuqurroq tushunishga yordam beradi.

San'at va musiqa: Integratsion yondashuvlar. San'at va musiqa o'rtasidagi integratsion yondashuvlar, zamonaviy ta'lim tizimida muhim ahamiyatga ega. Ushbu yondashuvlar san'at fanlari va musiqa o'rtasida o'zaro bog'liqliklarni aniqlash va ta'lim jarayonida ularni samarali qo'llash imkonini beradi. Musiqa va san'at, o'zaro bir-birini to'ldiruvchi elementlar sifatida, o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

San'at fanlari va musiqa o'rtasidagi integratsiya, o'quvchilarga ko'proq keng qamrovli va chuqur bilim berishga yordam beradi. Masalan, musiqa asarlarini o'rganish jarayonida o'quvchilar, ularning tarixiy kontekstini, madaniy ahamiyatini va san'at asarlarini tushunish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni o'zlashtiradilar. Bu jarayonda san'at va musiqa o'rtasidagi bog'liqliklar, o'quvchilarga badiiy ifoda va ijodkorlik imkoniyatlarini kengaytiradi. Ular, musiqiy asarlarni yaratish va san'at asarlarini ko'rish orqali o'z hissiyotlarini ifoda etish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Shuningdek, san'at va musiqa o'rtasidagi integratsion yondashuvlar, o'quvchilarning hissiy qobiliyatlarini rivojlantirishda ham muhimdir. Musiqa va san'at, hissiyotlarni ifoda etish va tushunish uchun kuchli vositalardir. O'quvchilar, badiiy asarlarni tahlil qilish va ijod qilish jarayonida, o'z hissiyotlarini aniqlash va boshqalar bilan ulashishni o'rganadilar. Bu jarayon, o'quvchilarning emotsional intellektini oshirishga yordam beradi va ularning shaxsiyati rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Integratsion yondashuvlar, shuningdek, o'quvchilarga turli madaniyatlar va san'at shakllari bilan tanishish imkoniyatini yaratadi. Musiqa va san'at, turli xalqlarning madaniyatini aks ettiradi, bu esa o'quvchilarga global ko'rinishda fikrlashni va turli madaniy qadriyatlarni qadrlashni o'rganishga yordam beradi. Ular, turli madaniyatlardan kelib chiqqan badiiy asarlarni o'rganish orqali, o'zlarining badiiy ko'nikmalarini yanada boyitishlari mumkin. San'at fanlari va musiqa o'rtasidagi integratsion yondashuvlar, ta'lim jarayonida o'quvchilarning badiiy va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu yondashuvlar, o'quvchilarga keng qamrovli bilim berish, hissiy va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish, shuningdek, turli madaniyatlar bilan tanishish imkonini yaratadi.

Pedagogik metodlar va strategiyalar. Musiqa fanini adabiyot, tarix va san'at fanlari bilan integratsiyalashda pedagogik metodlar va strategiyalar o'quv jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu integratsiya, avvalo, o'quvchilarga bir vaqtning o'zida bir nechta fanlarni o'rganish imkoniyatini yaratadi, bu esa ularning bilim doirasini kengaytiradi. Musiqa va boshqa san'at turlari o'rtasidagi bog'lanishlarni aniqlash orqali o'quvchilar san'atning turli shakllarini yaxshiroq tushunishga erishadilar. Masalan, musiqa va adabiyot o'rtasida o'zaro bog'lanishlar mavjud bo'lib, bu o'quvchilarga she'rlar, hikoyalar va musiqa asarlari o'rtasidagi emotsional va tematik aloqalarni o'rganishga yordam beradi. Bunday yondashuvlar orqali o'quvchilar musiqa asarlarini nafaqat tinglash, balki ularning kontekstini, mualliflik maqsadini va san'at asarining tarixiy ahamiyatini ham tushunishga erishadilar.

Bundan tashqari, mustaqil o'rganish va tadqiqot metodlari ham o'quvchilarning bilimlarini kengaytirishga xizmat qiladi. O'quvchilar musiqa asarlarini o'rganish jarayonida tarixiy kontekstni o'rganish, adabiy asarlarni tahlil qilish va san'at asarlarini yaratish orqali o'z bilimlarini mustahkamlashlari mumkin. Bu jarayon, o'quvchilarga o'z fikrlarini izchil va mantiqiy tarzda ifodalashga yordam beradi.

Amaliy tadqiqotlar va natijalar. Musiqa va boshqa fanlar o'rtasidagi integratsiya bo'yicha olib borilgan amaliy tadqiqotlar ta'lim jarayonida muhim ahamiyatga ega. Ushbu tadqiqotlar, birinchidan, musiqaning o'quvchilarning umumiy rivojlanishiga qanday ta'sir qilishini, ikkinchidan esa, musiqaning boshqa fanlar bilan qanday bog'lanishini o'rganadi. O'quvchilarning musiqiy ta'lim olishi, ularning matematik fikrlash qobiliyatini, til o'rganish jarayonini va umuman ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam berishi mumkin. Musiqaning ritmi va strukturasi, matematikaga o'xshab, raqamlar va muvozanatni o'rganishga yordam beradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, musiqiy ta'limga ega bo'lgan o'quvchilar matematik masalalarni hal qilishda yuqori natijalarga erishadilar.

Musiqa fanini boshqa fanlar bilan integratsiyalash jarayonida muammolar ham yuzaga kelishi mumkin. O'qituvchilar uchun yangi metodologiyalarning o'zlashtirilishi, o'quv dasturlarining moslashuvi va resurslarning yetishmasligi kabi muammolar, integratsiyalashgan yondashuvlarni amalga oshirishda to'sqinlik qilishi mumkin. Shuningdek, o'quvchilarning turli qiziqishlari va qobiliyatlari ham bu jarayonda muhim rol o'ynaydi. Har bir o'quvchining o'ziga xos o'rganish uslubi va qiziqishi bo'lishi, integratsiyalashgan darslarni rejalashtirishda e'tiborga olinishi zarur. Shu bilan birga, musiqa fanini boshqa fanlar bilan integratsiyalash, yangi pedagogik yondashuvlar va innovatsion texnologiyalarni qo'llash imkoniyatlarini ochib beradi. O'qituvchilar, o'quvchilarning qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olgan holda, interaktiv va ijodiy darslar tashkil etishlari mumkin. Bu jarayonda, musiqa fanining o'rni va roli, o'quvchilarning umumiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega bo'lishi kutilmoqda. Shunday qilib, kelajakdagi tadqiqotlar, musiqa fanining boshqa fanlar bilan integratsiyalashuvi jarayonida yangi imkoniyatlar va muammolarni chuqur o'rganishga yordam beradi.

Xulosa va tavsiyalar. Musiqa fanini integratsiyalash jarayonida o'qituvchilarga bir qator tavsiyalar berish zarur. Avvalo, o'qituvchilar musiqa va boshqa fanlar o'rtasida mantiqiy bog'lanishlarni o'rganishlari lozim. Masalan, matematikada musiqa ritmlari va takroriyliklari orqali geometrik tushunchalarni tushuntirish mumkin. Shunday qilib, o'quvchilarga musiqaning asosiy tamoyillari orqali matematik tushunchalarni osonroq anglashlariga yordam berish mumkin. Bu metod nafaqat o'quvchilarning qiziqishini oshiradi, balki o'rganish jarayonini ham yanada samarali qiladi.

O‘qituvchilar musiqa fanini boshqa fanlar bilan integratsiya qilishda ko‘plab resurslardan foydalanishlari kerak. Masalan, onlayn platformalar va multimedia materiallar, o‘quvchilarning qiziqishini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Musiqa darslarida videolar, audio yozuvlar va interaktiv o‘yinlar yordamida o‘quvchilarning ishtirokini faollashtirish mumkin. Bunday resurslar o‘quvchilarga yangi bilimlarni osonroq qabul qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, o‘qituvchilar o‘z darslarini yanada rang-barang va qiziqarli qilish uchun musiqa janrlarini bir-biri bilan solishtirish, turli xalqlarning musiqasini o‘rganish kabi usullardan foydalanishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Botirkhanovich, S. B. (2024). The Structure of Kashkar Rubab, And Methods of Their Execution. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN*, 5(1), 19-22.
2. Shokirkhonov, B. (2026, February). DEVELOPMENT OF STUDENTS’PERFORMING AND MUSICAL ABILITIES THROUGH INSTRUMENTS. In *International Conference on Social Sciences & Humanities* (Vol. 2, No. 2, pp. 77-79).
3. Botirxonovich, S. B. (2025). MUSIQA NAZARIYASI FANIDAN TALABALARNING MUSTAQIL TA’LIMINI TASHKIL ETISH METODIKASI. *FARS International Journal of Education, Social Science & Humanities.*, 13(7), 139-150.
4. Toshmatov, G. U. O. (2026). Musiqa ta’limi jarayonida sun’iy intellekt texnologiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari. *Science and Education*, 7(2), 195-201.
5. Тошматов, Ф., & Турдалиева, О. (2023). ТАЛАБАЛАРНИ МУСТАҚИЛ ИШЛАШГА ҚИЗИҚТИРИШ ОМИЛЛАРИ. Универсальная индексная библиотека Евразийского журнала академических исследований, 3(6), 162-166.
6. Olimjonovich, T. G., & Komiljanovna, D. G. (2022). The Importance of the Festival “East Songs” in the Introduction and Development of National Classical Music of the Peoples of the East. *Central Asian Journal of Theoretical and Applied Science*, 3(6), 195-199.
7. Abduraimov, S. (2024). METHODS OF USING PRACTICAL METHODS IN MUSIC CULTURE LESSONS IN HIGH SCHOOLS. *Решение социальных проблем в управлении и экономике*, 3(6), 22-25.
8. Abduraimov, S. Z. (2024). MUSIQA TO ‘GARAKLARI ASOSIDA O ‘QUVCHILARDA MILLIY RUHIYAT TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI. *Inter education & global study*, (5 (1)), 44-51.
9. Erdonov, S. B., Maxmudov, A. V., Abduraimov, O. S., Allamurotov, A. L., Mavlanov, B. J., & Mamatkasimov, O. T. (2023). On Reserves of *Hippophae rhamnoides* L. Fruit on the Territory of the Zarafshan National Nature Park of Uzbekistan. *American Journal of Plant Sciences*, 14, 946-954.
10. Asrakulova, A. (2025). ECONOMIC VIEWS OF ABU NASR FORABI. *Инновационные исследования в науке*, 4(2), 65-68.
11. Nabieva, A. A. (2025). ECONOMIC THOUGHTS OF YUSUF KHOS KHOJIB. *Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research*, 3(2), 212-214.
12. Asrakulova, A. (2025, February). HISTORICAL-PHILOSOPHICAL AND PUBLIC ADMINISTRATION ISSUES IN NIZAMULMULK’S “SIYOSATNOMA”. In *Международная конференция академических наук* (Vol. 4, No. 2, pp. 85-88).
13. Jurayeva, G. (2025). TALABALARNING O‘ZBEK XALQ CHOLG‘ULARIDA IJROCHILIK MAHORATLARINI OSHIRISHDA USTOZ-SHOGIRD AN‘ANALARINING O‘RNI. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3), 535538.
14. Jurayeva, G. (2024). MUSIQA FANIDA XALQ CHOLG‘ULARINI O‘RGATISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH. *Universal Science Perspectives International Scientific Practical Journal*, 1(1).

15. Jo‘Rayeva, G. Z. Q. (2026). STEM yondashuvi asosida musiqa nazariyasi ta’limini rivojlantirish yo‘llari. *Science and Education*, 7(2), 169-174.
16. Akhmedov, B. (2026, February). THE ROLE OF MUSIC IN THE FORMATION OF PERSONALITY. In International Conference on Social Sciences & Humanities (Vol. 2, No. 2, pp. 72-76).
17. Akhmedov, B. (2026, February). TECHNICAL AND EXPRESSIVE ASPECTS OF THE CONDUCTING APPARATUS. In International Conference on Social Sciences & Humanities (Vol. 2, No. 2, pp. 68-71).
18. Ahmedov, B. S. (2026). Umumta’lim maktablari musiqa darslarida musiqa tinglash jarayonining metodik asoslari. *Science and Education*, 7(2), 182-187.
19. Tajiboyev, E. (2025). O‘ZBEK MILLIY QADRIYATLARINING TARIXIY MEROSI VA ZAMONAVIY JAMIYATDAGI O‘RNI. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3).
20. Tajiboev, E. (2025). ORGANIZATION OF AN OUT-OF-CLASS MUSIC CLUB IN COMPREHENSIVE SECONDARY SCHOOLS. *Развитие и инновации в науке*, 4(2), 13-16
21. Tajiboyev, E. M. (2026). Scientific and pedagogical foundations of developing the skills of listening to national music in higher education system. *Science and Education*, 7(1), 1038-1043.
22. Usmonjanova, G. A. Q. (2026). O‘quvchilarning STEAM ta’lim texnologiyalarini qo‘llash asosida muammolarni yechish ko‘nikmalarini rivojlantirish metodikasi. *Science and Education*, 7(2), 157-161.
23. Usmonjanova, G. A. Q. (2026). Musiqiy mashg‘ulotlar orqali talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi. *Science and Education*, 7(3), 388-391.
24. Usmonjanova, G. A. Q. (2026). Musiqa ta’limida STEM texnologiyalari va milliy musiqa integratsiyasi. *Science and Education*, 7(3), 392-395.
25. Odilova, G. O. (2026). Musiqa ta’limi yo‘nalishi talabalarida ritmik kompetensiyani rivojlantirishning metodik asoslari. *Science and Education*, 7(1), 960-965.
26. Odilova, G. (2025). MUSIQA MADANIYATI DARSLARIDA BOLALAR BILAN ISHLASHDA MULOQOT TEXNOLOGIYASIDA. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3), 367-370.
27. Odilova, G. O. (2026). Musiqa ta’limi orqali bolaga emotsional yondashish tendensiyalari. *Science and Education*, 7(2), 162-168.
28. Gaziye, J. J. (2021). STYLISTIC FEATURES OF THE WORK OF FRANZ JOSEPH HAYDN. In *АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ* (pp. 215-217).
29. JURAKHONOVICH, G. J., & KARIMBERDIEVICH, R. K. Renewing the System of the Country and the Role and Significance of Art and Culture in Today's New Level of Modernization in Our Life. *JournalNX*, 6(05), 7-9.
30. Joraxanovich, G. J. (2025). XIX ASR OHIRI XX ASR BOSHLARIDA YEVROPADA MUSIQA PSIXOLOGIYASI RIVOJLANISHI. *Научный Импульс*, 4(37), 157-161.
31. Muhammadjon o‘g‘, O. R. A. (2025, December). RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA PEDAGOGIKA YO‘NALISHI TALABALARI KREATIV FIKRLASH KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISHNING INNOVATION METODIKASI. In Partner conferences of the International Scientific Journal Research Focus (Vol. 1, No. 1, pp. 1156-1159).
32. Muhammadjon o‘g‘, O. R. A. (2025). MUSIQA TA’LIMINI BARCHA TALABALAR UCHUN INKLYUZIV TARTIBDA TASHKIL ETISH. “Iqtidorli talabalar ilmiy xabarlarini” ilmiy-uslubiy jurnali, 1(2), 3-9.